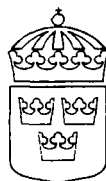

Finansutskottets yttrande

1989/90:FiU1y

Ökat ekonomiskt stöd till Polen

1989/90
FiU1y

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har den 25 oktober 1989 beslutat bereda finansutskottet tillfälle att yttra sig över yrkande 2 i motion 1989/90:U1 av Pär Granstedt m.fl. (c) om ökat ekonomiskt stöd till Polen i anledning av det nyligen förändrade politiska läget i landet. Yrkandet lyder: att riksdagen beslutar bemyndiga regeringen att med polska staten träffa avtal om svenska åtaganden på 1 miljard kronor under en treårsperiod inom ramen för ett sådant samarbetsprogram.

Motionen

I motionen anförs att Polen befinner sig i en utomordentligt svår ekologisk, ekonomisk och politisk kris. Miljösituationen i Polen får omfattande internationella konsekvenser, inte minst för Norden, och den är i praktiken det allvarligaste hotet mot Östersjöns överlevnad. Förutsättningarna för att snabbt och effektivt gripa sig an den alarmerande miljösituationen undergrävs dock helt av den katastrofala ekonomiska situationen. Polen saknar resurser för att vända utvecklingen och behöver därför ett omfattande stöd utifrån, anför motionärerna.

Genom de politiska förändringar som inträffat under de senaste månaderna har situationen förändrats på ett sätt som ger landet helt nya förutsättningar att ta itu med sina problem och få internationellt stöd för detta. Det är enligt motionärerna av största vikt, både för Polen och dess grannländer, att den inledda processen blir framgångsrik.

Mot den här bakgrunden är det enligt motionärerna nödvändigt att Polen får ett snabbt och omfattande stöd utifrån. Det stöd på 300 milj. kr. under en treårsperiod som regeringen aviserat anser motionärerna vara alldeles för litet. I motionen föreslås därför att riksdagen bör bemyndiga regeringen att träffa avtal som innebär svenska ekonomiska åtaganden på 1 miljard kronor under en treårsperiod.

Finansutskottet delar motionärernas uppfattning om det värdefulla i ett samarbete mellan Sverige och Polen. Den ekonomiska och ekologiska situationen i Polen är besvärlig och behovet av åtgärder är stort. Det ankommer emellertid inte på finansutskottet att ta ställning till om Sverige skall ge något stöd till Polen. Finansutskottet begränsar sig i detta yttrande till att redovisa vissa principiella uppfattningar om det i motionen begärda bemyndigandet.

Riksdagen har vid flera tillfällen de senaste åren uttalat vissa principer som varit vägledande för prövningen av statsbudgetens utgifter. I rådande ekonomiska läge äger dessa principer alltså giltighet. De innebär bl.a. att endast de allra mest angelägna utgiftsökningarna bör genomföras. Omfattningen av sådana utgiftsökningar måste hållas nere samtidigt som de finansieras genom att andra utgifter minskas. Utskottet konstaterar att motionärerna inte anvisar några vägar för att finansiera de omfattande utgiftsökningar man föreslår. Enligt utskottets mening kan öknings i den omfattning som föreslås inte tillåtas få vara ofinansierade. Om utrikesutskottet vid sin behandling av motionen skulle finna att ett stöd bör ges av den föreslagna omfattningen ankommer det på utrikesutskottet att ange på vilket sätt detta stöd skall finansieras, dvs. ange vilka andra statliga utgifter som kan minskas i motsvarande utsträckning.

I motionen preciseras inte i vilken form ett eventuellt stöd till Polen skall ges eller vad det skall avse. Motionärerna föreslår att regeringen skall bemyndigas att träffa avtal om detta. Utskottet vill erinra om att det ankommer på riksdagen att besluta om på vilket sätt statens medel skall användas. Finansutskottet förutsätter därför att utrikesutskottet närmare preciserar på vilket sätt ett eventuellt anvisat belopp skall användas.

Utskottet vill också framhålla att det är angeläget att riksdagen ges möjlighet att ta ställning till alla utgiftskrav samlat vid ett tillfälle. I annat fall omöjliggörs en rationell prioritering mellan olika utgiftsområden. Det naturliga vore därför att riksdagen fick ta ställning till frågan om stöd till Polen samtidigt som andra angelägna utgiftskrav prövas av riksdagen, dvs. i samband med behandlingen av budgetpropositionen. Detta är särskilt angeläget då det gäller ett långsiktigt utgiftsåtagande. Med tanke på att endast knappt två månader återstår tills regeringen kommer att presentera sitt budgetförslag vill finansutskottet föreslå att frågan tas upp i den ordinarie budgetbehandlingen. Regeringen har, som framgår av motionen, anmält att man i budgetpropositionen 1990 kommer att ta upp frågan om särskilda insatser för Polen.

Finansutskottet anser sammanfattningsvis utifrån sina utgångspunkter att utrikesutskottet nu bör avstyrka det aktuella yrkandet i motion U1. Frågan bör i stället tas upp i samband med behandlingen av budgetpropositionen.

Stockholm den 21 november 1989

På finansutskottets vägnar

Anna-Greta Leijon

Närvarande: Anna-Greta Leijon (s), Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Gunnar Björk (c), Per Olof Håkansson (s), Rune Rydén (m), Iris Mårtensson (s), Lisbet Calner (s), Arne Kjörnsberg (s), Filip Fridolfsson (m), Ivar Franzén (c), Lars-Ove Hagberg (vpk), Carl Frick (mp), Marianne Carlström (s), Sonia Karlsson (s), Maria Hed (s) och Ingela Mårtensson (fp).

Avvikande mening

Gunnar Björk (c), Ivar Franzén (c), Lars-Ove Hagberg (vpk) och Carl Frick (mp) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Finansutskottet delar" och slutar med "av budgetpropositionen" bort ha följande lydelse:

Finansutskottet delar motionärernas uppfattning om det betydelsefulla i ett utvidgat och fördjupat samarbete mellan Polen och Sverige. Den ekologiska och ekonomiska situationen i Polen är mycket besvärlig, och det finns därför ett stort behov av snabba och kraftfulla åtgärder för att hjälpa Polen.

Det är ett viktigt svenskt intresse att hjälp sätts in snabbt och där den får största positiva miljöpåverkan. Sverige och Östersjön lider av de utsläpp som kommer från Polen. Ekologin och produktionsförutsättningarna i hav och på land försämras ständigt och det påverkar även Sveriges ekonomi.

Finansutskottet har att ta ställning till Sveriges totala ekonomi och däri ligger också att beakta på vilket sätt ekologiska störningar påverkar ekonomin. Det är finansutskottets uppfattning att vi måste ta ett helhetsgrepp på miljöfrågorna. Det innebär att vi måste se på vilket sätt åtgärder i våra grannländer kan påverka Sveriges miljösituation på ett positivt sätt. Det är därför förenligt med finansutskottets uppdrag att ta ställning till om stöd skall ges till Polen. Från dessa utgångspunkter är det utskottets uppfattning att Sverige bör bistå Polen med ekologisk och ekonomisk hjälp. Det faller emellertid utanför finansutskottets kompetensområde att ange hur detta stöd i detalj skall utformas. Det ankommer på annat utskott i riksdagen.

Beträffande det i motionen föreslagna bemyndigandet till regeringen att träffa ett långsiktigt stödavtal med Polen vill utskottet anförda följande. Mot bakgrund av den besvärliga situationen i Polen anser utskottet att de åtgärder som regeringen hittills aviserat är otillräckliga. Regeringen bör därför åläggas att redan i budgetpropositionen redovisa

förslag till plan för ett långsiktigt stöd till Polen från innevarande budgetår och med den omfattning som föreslås i motionen, dvs. 1 miljard kronor under en treårsperiod. Vad gäller finansieringen av dessa åtgärder vill finansutskottet peka på de inkomster som olika miljöavgifter väntas ge. Det innebär att det ekonomiska stödet till Polen enligt finansutskottets mening inte behöver inkräkta på utrymmet för det svenska biståndet till internationellt utvecklingssamarbete. Vad finansutskottet nu anfört bör utrikesutskottet föreslå riksdagen att som sin mening ge regeringen till känna.